

Velespoštovani g. Doropoljski!

Prosim, oprostite mi, da Vam opišem naš šolarski izlet v Jeruzalem in Ljutomer. Tega izleta smo se vsi veselili. Okolo šeste ure zjutraj smo se zbrali v šoli, odtam pa nas je g. nadučitelj Franc Cvetko odvedel na vlak. V Križevcih smo izstopili. G. poslovođa je bil tako prijazen, da nam je dovolil ogledati si križevsko opekarno. Čudila se sem, kako hitro izdelujejo opeko. Najbolj mi je ugajal velik stroj, ki goni vse druge. Potem smo šli na grad Branek, kjer nismo videli nič posebnega. Odtam smo šli na Staro cesto. Tam smo pri šoli na trato sedli in južinali. Pili smo tudi vodo iz 44 m globokega studenca; videli smo že jeruzalemsko cerkev. Okolo 11. ure smo šli v Cerovec na Stanko Vrazov dom. V prvem nadstropju smo videli njegov kip. G. nadučitelj nam je kupil razglednice v spomin. Čez $\frac{1}{2}$ ure smo dospeli v Jeruzalem. Komaj smo prišli do tja, se je ulila ploha. Pod streho smo šli v gostilnico, kjer smo se mudili skoraj 3 ure. Od tam smo videli cerkve: Sv. Miklavž, Sv. Bolfenk, Svetinje in druge. Če ne bi bilo kalno ozračje, bi videli še marsikaj. Potem smo šli v Ljutomer, kjer smo si ogledali v Franc-Jožefovi šoli telovadnico. Potem smo se odpeljali z vlakom domov. Ta izlet smo naredili 29. maja t. l. Žal pa sme biti vsem tistim, ki se ga niso udeležili. Mislim, da Vas s tem potopisom kolikortoliko razveselim.

Z odličnim spoštovanjem

Vam vdana

Ivanka Markovičeva,
učenka II. razreda v Vučji vasi.

Odgovor:

Ljuba Ivanka!

O tem izletu prijavljam danes tretji opis. Več oči več vidi, več ušes več sliši. Tako imamo sedaj pred seboj popolno sliko te lepe poti po enem delu naše ljube zelene Štajerske. — Ker pa vse tri izletnice imenujete Stanka Vraza, tega odličnega štajerskega rojaka in pesnika, naj danes nekoliko besed izpregovorim o njem!

Stanko Vraz je bil rojen dne 30. junija 1.1810 v Cerovcu pri Ljutomeru na Štajerskem, umrl je pa dne 24. maja 1.1951 v Zagrebu. (O priliki priobčim njegovo sliko.) Hrvatski književnik Marković je opisal življenje in delovanje Vrazovo. Iz tega Markovičevega spisa navajam nekoliko odstavkov, in sicer v hrvatskem jeziku, da se prepričate, kako lahko je umeti nam Slovencem lepo govorico bratov Hrvatov; le za manj umljive hrvatske besede navajam poleg v oklepajih slovenski izraz:

U matici (krstni knjigi) župe svetinjske zapisao je tedanji župnik Mihovil Jaklin, da se je dne 30. lipnja 1810 u 4 ure jutrom rodio od otca Josipa Frassa, gornjaka (gornika) u občini Žerovinci, kraju Cerovcu, i od majke Katarine rodom Kotnikove sin, koga je on uz (ob, poleg) kumovanje Martina Babića gornjaka krstio imenom Jakob. To ime, Jakob Frass, promienlo je pjesnik poslije svoga prvoga pohoda u Hrvatsku na proslavljenio ime Stanko Vraz ... O Vrazu, kad je bio u Mariboru u 6. latinskoj školi uz suučenika (součenca) Franju Miklošića, piše Davorin Trstenjak, da je bio liep, jak mladić te mu nije bilo na krasoti ravna u celom gimnaziju; visok kao mlada jela, rumena (rdećih) lica, vlasi crnomanjasti (rjavkasti), orlova nosa, hodio je po ulicama kao mlad jelen ... Spomenik duševni, vječiti (vekoviti) ostavio mu je njegov uzorni život (življenje), koji je sav bio najpodpuniji djelotvorni izraz njegova na spomeni list prijatelju Mirku Bogoviću upisanoga gesla: „Iz naroda za narod!“ ... Spomenik duševni, vječiti ostavile su mu njegove divne pjesme, koje će se uvijek, i nad najmračnijim nebom hrvatskoga i slovenskoga naroda jasno sjati kao „most za dvije bratske grane (veje), da u slogi prava si obrane! ...“

V zgled, kakšne pesmi je pisal Stanko Vraz, navajam njegovo prelepo pesem „Moj grob.“ Manj umljive besede so pojasnjene koncem pesmi.

Moj grob.

Tamo, gdje jug trebće
krilma bezkonačnim,
s neba motre zvezde
očma modrozračnim:

tamo stoji polje,
na polju brežuljak,
na brežulku lipa,
na lipi slavuljak.

Tu vi, kad se pjesnik
sa svetom oprostí,
položite u grob
njegve trudne kosti.

Nek sluša slavulja,
lišća zbor šapčuci,
i glas žetelica,
kad prolaze kući.

Do njega položite
još i mač dno groba,
da se mača hvatit
može u ona doba,

kada duhne vjetar,
braću misao jedna
složi, da se otresu
robovanja biedna.

Kad ste sahranili
kosti izpod trave,
ne mećte mu na grob
zlatna vienca slave:

jer tko je iz čaše
od ljubavi pio,
već je za života
pod viencem hodio.

Već vi na hum grobni
ploču zavalite,
a na ploču rieči
ove postavite:

„Pjesnik, rajske ptice
čujuć pjenje milo,
nij' ni osjetio
teško ljeta krilo.“

Glasi pjesni mojih,
u tužnoj prilici
od ljubavne sreće
vjerni nadgrobni!

Ruka mi s tim riečmi
na grob vas prostira:
Ostavi nas sreća,
al nam osta vjera!

Gdje = kjer, kje; trepće = trepeče; brežuljak = brežiček, brdo; slavuljak = slavec; oprostiti se = posloviti se; nek, neka = naj; lišće = listje; šapčuci = šeptajoči; žetelica = ženjica; kad = kadar; prolaze = gredo mimo; kući = domov; hvatiti = prijeti; robovanja = sužnosti; već = že; hum = holm; rieči = besede; pjenje = petje; osjetio = občutil.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Dovoljite, da Vam zopet napišem par vrstic! Ker radi dobivate poročila o naših vojaki, hočem tudi jaz kaj napisati o svojem ljubem bratu. Jako smo bili žalostni, ko je odhajal, pa tudi njemu je bilo hudo — zapustiti dom in starše. Ljubil nas je vse, a malo Nado posebno. Ko je prišel navadno domov iz šole, je hitro tekla k njemu, ker je že vedela, da jo vrže v zrak do stropa, potem jo pa ujame nazaj v roke. Ko jo je vrgel v zrak, je klicala: „Živio!“ Že osmi mesec je, odkar je pri vojaki. Še vedno se mu toži po domu. Neki dan je poslal mami razglednico, ki jo je popisal v verzih. Tisti dan smo vsi jokali. Evo, kaj piše:

Veliko let imel sem Te pri sebi,
a vedel nisem, kaj imam jaz v Tebi;
še le sedaj sem mogel to spoznati,
kaj je človeku dobra, skrbna mati.

Sedaj, ko jaz živim na tujem sveti,
kako težko mi je brez Te živeti!
Oj, kaj bi vsega jaz ne hotel dati,
da bila bi pri meni, draga mati!

Pa upajmo, ne, bodimo gotovi,
da kmalu pridejo nam tisti dnovi,
ko nam zasije sreče žarek zlati,
ko zopet bom pri Tebi, ljuba mati!

Zahvaljujem se Vam in Vas pozdravljam!
Tudi mama in papa Vas pozdravljata.

Solza Germkova v Trstu.

Odgovor:

Ljuba Solza!

Pesemca Tvojega brata je jasna priča,
kako neizrečno otrok ljubi svojo mater. Ta
ljubezen je toliko večja, toliko bolj hrepeneča,
kadar je otrok daleč od svoje matere; a naj-
večja je ta ljubezen takrat, kadar matere več
ni! — Upajmo, da se Tvoj brat in Tvoja mati
zopet vidita, ko se tudi ta vrli slovenki vojak
zdrav in srečen vrne pod ljubi domači krov!
— O materi je napisal „Zvonček“ nekaj lepih
in resničnih besed že v prvem svojem letniku
na strani 76. Tam je rečeno: „Materino srce
je ena sama, a to neugasna, večna molitev!“
Ali smemo s kakršnimkoli dejanjem ali pa
tudi s kakršnokoli besedo žaliti in raniti to
srce? Tvojim staršem lepa hvala za pozdrave!

*

Solnce lije ...

Solnce lije
žarke zlate,
reka vije
se med trate ...

Zdemir Posavski.

